

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu T. W.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

(r.g.)

UZASADNIENIE

Pismem z 20 października 2023 r. T. W. (dalej: „skarżący”) złożył protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, zarządzonego na dzień 15 października 2023 r., domagając się stwierdzenia nieważności referendum w obwodzie nr [...], gmina P.

Skarżący wskazał, że 15 października 2023 r. – jako mąż zaufania – brał udział w wyborach w obwodzie nr [...] (gmina P.). Skarżący podniósł przy tym, że obserwując działania członków ww. obwodowej komisji wyborczej, stwierdził

nieprawidłowości, polegające na: niewykładaniu i niewydawaniu kart referendalnych przez członków komisji zasiadających przy obserwowanych przez niego stanowiskach oraz umieszczeniu długopisów obok kart do głosowania. Zarazem skarżący podniósł, że z uwagi na zmęczenie zaniechał zgłosić do protokołu dwóch (istotnych w jego ocenie) uwag dotyczących sprawdzenia i spakowania kart referendalnych po zakończonym głosowaniu.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wyraził opinię o bezzasadności protestu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu, ponieważ został wniesiony przez osobę nieuprawnioną.

Nie ulega wątpliwości, że skarżący wniósł protest jako mąż zaufania, nie zaś jako osoba biorąca udział w głosowaniu referendalnym. Przekonuje o tym zarówno treść protestu (w którym skarżący, w jego *petitum*, wprost podniósł, że brał udział w wyborach w obwodzie nr [...] „jako mąż zaufania”), jak i załączona do protestu kopia dokumentu w postaci zaświadczenia dla męża zaufania, na którym widoczne są dane skarżącego.

Mąż zaufania nie ma tymczasem legitymacji do wniesienia protestu przeciwko ważności referendum.

Katalog podmiotów uprawnionych do wniesienia protestu przeciwko ważności referendum został w sposób wyczerpujący określony w art. 33 ust. 2-4 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm.; dalej: „u.r.o.”). Stosownie do art. 33 ust. 2 u.r.o. protest przeciwko ważności referendum może wnieść każda osoba uprawniona do udziału w referendum, jeżeli jego podstawę stanowi zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przez Państwową Komisję Wyborczą przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczących ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Jeżeli podstawę protestu stanowi zarzut naruszenia przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania w obwodzie lub przez komisarza

wyborczego – może go wnieść osoba, której nazwisko w dniu głosowania było umieszczone w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum odpowiednio w tym obwodzie głosowania lub na obszarze objętym właściwością komisarzy wyborczych (art. 33 ust. 3 u.r.o.). Prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu komisji obwodowej, a także podmiotowi uprawnionemu do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych (tj. partii politycznej, klubowi poselskiemu, klubowi senatorskiemu oraz klubowi parlamentarnemu, stowarzyszeniu lub innej organizacji społecznej oraz fundacji, po spełnieniu dalszych warunków określonych w ustawie), lub upoważnionej przez niego osobie (art. 33 ust. 4 w związku z art. 48 ust. 1 u.r.o.). Natomiast inne podmioty – w tym również mąż zaufania – nie są uprawnione do wnoszenia protestów przeciwko ważności referendum.

Także z przepisów art. 19 ust. 1 i ust. 3 u.r.o. oraz odpowiednio stosowanego art. 103b § 1 ustawy z 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm.; dalej: „k.wyb.”), które regulują status prawny męża zaufania, nie wynika uprawnienie do wnoszenia przez tego rodzaju podmiot protestów przeciwko ważności referendum. W świetle powołanych wyżej przepisów mąż zaufania ma bowiem jedynie prawo: (1) być obecny podczas wszystkich czynności komisji, do której został wyznaczony, w szczególności być obecny przy przekazywaniu protokołu przez obwodową komisję wyborczą, przekazywaniu danych z protokołu przez rejonową komisję wyborczą, sprawdzaniu pod względem arytmetycznej poprawności ustalenia wyników głosowania, oraz sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania i wprowadzania danych do sieci elektronicznego przesyłania danych; (2) być obecnym w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, głosowania, ustalania wyników głosowania i sporządzania protokołu; (3) wnosić do protokołu uwagi, z wymienieniem konkretnych zarzutów; (4) być obecnym przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.

W konsekwencji należało stwierdzić, że protest referendalny w niniejszej sprawie został wniesiony przez podmiot nieuprawniony, co implikuje konieczność pozostawienia go bez dalszego biegu, stosownie do art. 243 § 1 *in principio* k.wyb. w związku z art. 34 ust. 2 u.r.o.

Z powyższych względów, działając na podstawie powołanych wyżej przepisów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[ms]

[ał]